

KOOPERACIJOS ŽINIŲ SKLAIDOS MODELIS

VĖJŪNA ŽALALYTĖ
TOMAS JANKUS

2020

KONTEKSTAS

Žemės ūkio sektorius Lietuvoje yra išskirtinis tuo, jog šalyje pagrinde vyrauja smulkūs ūkiai, tačiau jų dirbamos žemės plotas sudaro mažiau nei 20 % visos Lietuvoje dirbamos žemės ploto. Kitaip nei smulkūs, stambūs ūkiai sugeba ne tik įsigyti modernią techniką bei įrangą, bet taip pat skiria dėmesį žinioms ir mokymuisi. Pastoviai atnaujinamos žinios ir sekama naujausia informacija atveria galimybes taikyti inovatyvius veiklos sprendimus, išlikti konkurencingais rinkoje ir, žinoma, didinti ūkinės veiklos efektyvumą.

Moderni technika ir įranga yra neatsiejama nuo inovatyvių sprendimų, tačiau žinios ir įgūdžių tobulinimas yra visa ko pagrindas. Lietuvos mokslininkų atlikti tyrimai pabrėžia, jog ūkininkams stinga žinių. Tą patvirtina ir 2014 – 2020 Kaimo plėtros programos (2014-2020 KPP) lėšų dalis skiriama žemdirbių informavimui ir konsultavimui, kuri tesudarė 1,1 % visos 2014-2020 KPP biudžeto sumos. Tuo tarpu ES šalių vidurkis – 3,6 %.

Nors Žemės ūkio ministerija (ŽŪM) vykdo kooperacijos plėtros politiką, tačiau per pastaruosius dešimtmečius reikšmingų rezultatų pasiekti nepavyko: kooperacijos plėtra vyksta vangiai, ūkininkams trūksta žinių ir įgūdžių, o kooperacijos mokymų ir konsultavimo organizavimas vyksta fragmentuotai ir nekokybiškai. Taip pat, kooperacijos žinių ir įgūdžių vystymas vyksta nenuosekliai, nėra aiškios kooperacijos skatinimo ir komunikacijos strategijos, todėl žinių sklaida yra neefektyvi ir nepasiekia ūkininkų.

Šiai problemai spręsti pasirinkta sukurti kooperacijos žinių sklaidos modelį, kuris įtrauks kokybiškus ir integruotus informacijos kanalus, kuriais ūkininkus pasieks inovatyvūs praktinių kooperacijos žinių formatai.

KOOPERACIJOS ŽINIŲ SKLAIDOS MODELIS

PASIEKTI REZULTATAI

Patobulintos konsultavimo taisyklės - nauja kooperacijos konsultavimo sritis

Įtraukti kooperatyvai į "Versli Lietuva" mentorystės programą

Patobulintos konsultavimo finansavimo taisyklės - dėmesys inovatyviems žinių būdams

Kartu su Ministerija sukurta kooperacijos viešinimo kampanija

Paruoštas pareigybių aprašymas naujam kooperacijos koordinatoriui

Paruošta informacinė kooperacijos skiltis Ministerijos puslapyje

PARUOŠIMAS

ŽŪM puslapyje sukurta žemės ūkio kooperacijos skiltis, kur pateikiama susisteminta informacinė medžiaga vienoje vietoje. Kooperacijos skiltis yra sudaryta iš 6 teminių dalių. Siekiant atliepti kooperacija besidominčiojo poreikius, skiltyje pateikiami pastarųjų metų įvykiai ir naujienos, taip pat apibūdinama kooperatyvų esama situacija statistiniais duomenimis. Siekiant pateikti supaprastintą Kooperatinių bendrovių įstatymo variantą, buvo sukurta dalis „Dažniausiai užduodami klausimai“, kurioje pateikiami atsakymai į kooperatyvo įkūrimo, valdymo, organizavimo ir kitus dažnai užduodamus klausimus.

Kooperacijos nauda žemdirbių tarpe yra vienas iš labiausiai kvestionuojamų objektų. Tam skirta atskira kooperacijos naudos dalis, kurioje pateikiama įvairiapusė nauda ir skatinimo priemonės, kuriomis gali pasinaudoti kooperatyvo narys. Taip pat, pateikiami sėkmingų kooperatyvų pavyzdžiai - trumpa istorija, faktai ir nauda, kurią nariai patiria veikdami kooperatyve.

Susisteminta informacinė medžiaga, visiems lengvai prieinama, aiškiai pateikta ir atnaujinta yra pirmasis kooperacijos žinių sklaidos modelio etapas. Tai atneš aiškumo žemdirbiams teikiant paraiškas ir palengvins institucijų darbuotojų darbą, nes bus galima nukreipti besidominčiųjų klausimus į šį informacijos šaltinį.

PLATINIMAS

Žinių sklaidai reikalingos platinimo priemonės ir kanalai pasiekti tikslinę auditoriją - ūkininkus. Iki šiol didžioji taikytų platinimo priemonių dalis, kaip gerosios patirties straipsniai, nuguldavo socialinėse medijose, kurios ne visada pasiekia žemdirbius. Platinimo kanalai turi būti orientuoti per specifinę ir regioninę žiniasklaidą. Be to, pagrindinė žinutė apie kooperacijos idėją turi būti kartojama pastoviai ir reguliariai, o viešime atsispindėti strategiškai sudėlioti etapai. Dėl to Ministerijoje inicijavome sudaryti kooperacijos viešinimo kampaniją, kurios pagrindinė žinutė - kartu galime daugiau. Viešinimo kampanija truks 12 mėn.

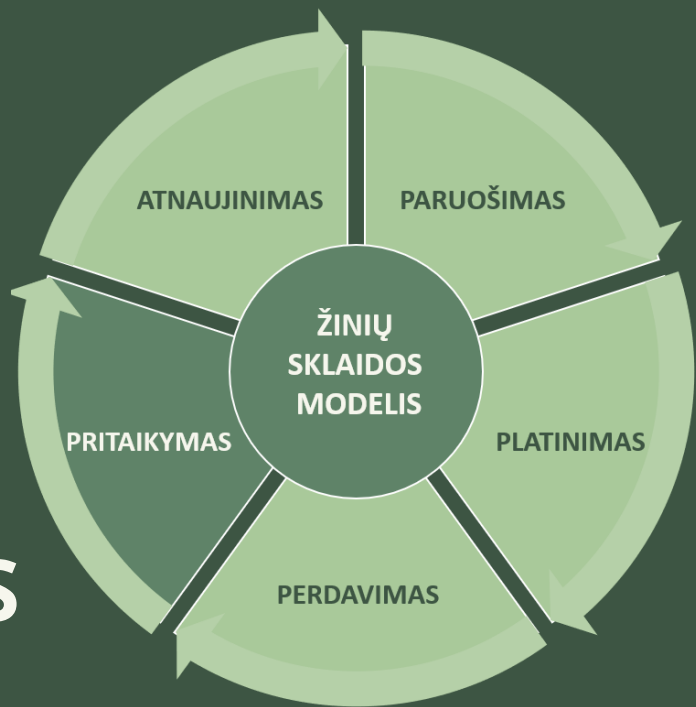

PERDAVIMAS

Išanalizuota užsienio šalių praktika patvirtina, jog norint išlaikyti smulkių ir vidutinių žemės ūkio konkurencingumą bei kaimo vietovių gyvybingumą, būtina taikyti naujus žinių ir patirties dalijimosi būdus. Ūkininkai turi turėti nuolatinę prieigą prie patikimų ir tinkamų žinių šaltinių, kad galėtų taikyti inovacijas, sėkmingai spręsti problemas ir reaguoti į naujas plėtros galimybes. Iki šiol tarp žemdirbių taikyti kooperacijos mokymai-seminarai nėra paklausūs ir efektyvūs. Užsienio šalių praktika ir mokslininkų tyrimai rodo, jog efektyviausiai žinios sklinda per gerosios patirties dalijimąsi. Tai – kas įkvėpė ar skatina ūkininkus imtis iniciatyvos ir burtis į kooperatyvus. Projekto metu atlikto tyrimo respondentai teigia, jog pastovus bendravimas ir patirties dalijimasis per grupę ar asociaciją turi didesnę vertę ir rezultatą nei pavieniai seminarai.

Dėl to inicijavome žemdirbių konsultavimo taisyklių tobulinimą, kuriuo siekėme kelti kooperacijos žinių perdavimo ir mokymo kokybę. Atsirado nauja konsultantų akreditavimo sritis - *konsultavimas kooperacijos, bendradarbiavimo ir verslo vadybos klausimais*, o konsultuoti gali ir asmenys, turintys verslo vadovavimo patirties bei atitinkantys kitus reikalavimus.

Be to, įtraukėme sėkmingų kooperatyvų vadovus į "Versli Lietuva" mentorystės programą, tad visi susidomėję agroverslo galimybėmis ir valdymu galės žinių ir patirties semtis iš geriausiųjų.

PRITAIKYMAS

Reikalingas žinių perdavimo ir dalijimosi vientisumas, kurį pagal savo poreikį galėtų užsitikrinti kooperatyvai ir asociacijos, vienijančios fizinius ir (ar) juridinius asmenis, užsiimančius žemės ūkio veikla. Toks žinių perdavimo būdas ir konsultavimasis atlieptų tikrąjį poreikį gauti žinias ir kelti kompetencijas. Šiai galimybei atsirasti, inicijuojame konsultavimo išlaidų finansavimo taisyklių keitimą ir tobulinimą. Siūlėme, jog vienos iš remiamų veiklų, t.y. konsultavimo kooperacijos žemės ūkyje plėtros klausimais lėšų „krepšelis“ atsidurtų kooperatyvų/asociacijų rankose. Tokiu būdu, pastarieji patys pasirinktų jų lūkesčius labiausiai atitinkančius konsultavimo paslaugos teikėjus, kurie bus jiems atskaitingi už paslaugos kokybę.

Be to, pasiūlėme, jog konsultavimo išlaidų finansavimo taisyklėse didesnis dėmesys būtų skiriamas inovatyviems žinių perdavimo ir mokymo būdams, kaip „diskusijų grupės“, „lauko dienos“ ir pan. Tokiu būdu bus skatinamas bendras problemų sprendimas ir gerosios patirties dalijimasis.

ATNAUJINIMAS

Mokslininkų ir ekspertų įsitraukimas į ūkininkų veiklos procesą per duomenų apdorojimą, palyginimą ir analizę skatina inovatyvių sprendimų paiešką siekiant didesnių ūkinės veiklos rezultatų. Šiam žingsniui paskatinti inicijavome kooperacijos koordinatoriaus pareigybinių funkcijų sukūrimą Žemės ūkio ministerijoje. Asmuo, vykdantis kooperacijos ir verslumo skatinimo funkcijas, stebėtų ir analizuotų šalies kooperatyvų situaciją, rengtų apžvalgas ir palaikytų ryšį su kooperatyvų judėjimą atstovaujančiomis organizacijomis, kooperatyvais ir mokslininkais. Tokiu būdu, koordinatorių kartu su Žemės ūkio rūmų atstovais rinktų ir atnaujintų praktinę medžiagą, kuri būtų naudojama kooperacijos plėtrai ir viešinimui, taip pat kooperacijos reglamentavimo tobulinimui.

Daugiau apie Žemės ūkio kooperacijos skatinimo projektą galite sužinoti [čia](#)

Vėjūna Žalalytė
Tomas Jankus

vejuna.zalalyte@kurklit.lt
tomas.jankus@kurklit.lt
